СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 97. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 27-го квітня, 1937. VOL. XLV. No. 97. Jersey City, N. J., Tuesday, April 27, 1937. THREE CENTS

УРЯД ЗА ПЕРЕПИС БЕЗРОБІТНИХ

ВАШИНГТОН. — Бизнесова Дорадча Рада подала президентові Рузвелтові рапорт, у котрім радить йому уповажнити бюро перепису перевести негайно перепис безробітних у краю.

Такого самого перепису домагаються члени конгресу й ріжних громадських установ, бо від числа безробітних залежать розміри фінансових видатків на їх допомогу. З Білого Дому повідомляють, що справа лежить „на бюрку президента", себто, що він уважає її за пильну, але ще не рішив, який крок зробити для її поруштення.

ЗАГРОЗА ВЕЛИКОГО ЗАЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Від 15,000 до 20,000 залізничих вантажників і канцелярійних робітників можуть вийти на страйк у цій околиці, якщо залізниці не полагодять їх домагань.

Федеральна Рада Посередництва вже вмішалася в справу й постаралася за те, що робітники не вийшли негайно на страйк. Як посередництво цеї ради не заведе згоди, в справу відай буде примушений вмішатися президент.

НАПРУЖЕННЯ В ФАБРИКАХ ОБУВИ.

ЛУИСТОН (Мейн). — Фабриканти обуви внесли до суду домагання, щоб суд заборонив страйковому комітетові удержувати кухню для страйкарів у фабриках обуви. Коли страйкуючі робітники скликали віче, суддя Гарі Мансер, що мав розглядати цю справу, радив їм віча не відбувати, бо, мовляв, це вплине на нього при вирішуванню позву. Не зважаючи на це, страйкарі відбули коло ратуша велике віче, на котре зявилося коло 3,000 осіб. У своїх промовах на вічу страйкові провідники кидали визов урядові, кажучи робітникам, що уряд могтиме запобігти живленню страйкарів лиш при помочі військової сили.

Суддя Мансер видав рішення, що удержування комісаріяту для страйкарів не годиться з законом, бо противиться судовій заборонї, виданій проти цього страйку.

ПОШИРЮЮТЬ КАМПАНІЮ ЗА ЮНЮНІЗАЦІЮ МАЙНЕРІВ.

ІВАРТС (Кентокі). — Майнерська юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" почала в повіті Гарлан явно вести агітацію за організування всіх майнерів у юнію. Є тут 16,000 майнерів, і юнія хоче їх усіх записати в свої ряди. Юнія дала собі час 60 днів до викінчення організації.

Організація майнерів у цьому повіті велася здавна дуже пиняво, бо урядники міст, повіту й стейту всі без виїмку попирали акцію вуглевих баронів проти юнії. Нині ситуація змінилася через дві обставини: через слідство сенатського комітету під проводом Ла Фолета та закон Вагнера.

КОНҐРЕСМЕН ЗА ДОПУЩЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Конгресмен Джан О'Конор, предсідник Комітету для Правил у палаті послів конгресу, заявився тут на зборах „еврейської організації опіки над іміґрантами" за те, щоб знести федеральні закони про обмеження іміґрації, себто пускати іміґрантів наново до Америки, як це було давніше.

УКРАЇНЦІ НА ФЕСТИНІ НАРОДНІХ ТАНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — У стадіюмі на Рандалс Айленді влаштовано в неділю заходами Ради Народніх Свят і Департаменту Парків перший у цьому сезоні фестин народніх танців. На фестині виступали представники ріжних національних груп із своїми танцями. Були там: американці, литовці, поляки, вірмени, фіни, німці, шведи, швайцарці, французи й українці. Найбільша група була американська. Найбільше оплесків зібрали українці, котрих представляв „Український Клюб Танцюристів".

Каже „Ню Йорк Таймс": „Двацять четверо хлопців і дівчат з Українського Клюбу Танцюристів, як це звичайно буває, коли вони появляються, дали найбільше сценічну виставу, а найбільше оплесків зібрали хлопці, що танцювали запорозький танець з шаблями".

СТРАЙК У ВІЙСЬКОВІМ ТАБОРІ.

ПІКСКИЛ (Ню Йорк). — У таборі Смита, де вправляється національна ґвардія стейту Ню Йорк, застрайкували хлопці, що обслугують при стрілянню до вправ з рушниць і револьверів. Хлопців цих є 70. Вони мають від 16 до 18 літ. Їм платять тижнево 10 до 12 долярів. Вони домагалися підвишки заплати.

Військова команда табору їх відправила з роботи та заповіла, що нікого з них не прийме назад до бороти, а замісць них найме страйколомів.

ЗАКИДУЄ РУЗВЕЛТОВІ ЗМАГАННЯ ДО ДИКТАТУРИ.

Нюйорський адвокат Амос Піншов подав до публичного відома лист, котрий він написав до президента Рузвелта в справі реформи суду. Піншов закидує Рузвелтові, що він намагається стати диктатором Америки, не прибираючи одначе собі титулу диктатора.

БАНДИТІВ КАРАЮТЬ ВЯЗНИЦЕЮ І НАГАЯМИ.

Останніми часами щоденна вінніпезька преса була переповнена вістками про збройні нічні напади бандитів на склепи і на поодиноких людей. Тих бандитських нападів намножилося вже так богато, що поліція не могла з ними дати собі ради. До рук поліції бандити рідко коли попадали.

Та недавно тому вдалося заарештувати Джека Гилдермана, Майка Кузьмака, Йосифа Вагнера й Артура Марша, які на днях доконали смілого нападу на один склеп. Ті самі злочинці вже і передтим бушували у Вінніпегу, однак їм усе щасливо вдавалось втекти.

Всі чотири згадані вище бандити мають за собою довгі кримінальні рекорди. Два з них, а іменно Гилдерман і Кузьмак, у 1929 були засуджені в Реджайні, Саск., на довгу вязницю і на 30 буків. Одначе та тяжка кара не направила злочинців і вони зараз після освободження з вязниці знов відновили свою злочинну діяльність.

На днях поліційний суддя Р. Б. Грегем засудив Джека Гилдермана, Майка Кузьмака і Йосифа Вагнера на 10-літню вязницю. Крім того всі три дістануть по 30 нагаїв. Четвертий спільник, Артур Марш, дістав 7 літ вязниці і 5 буків. Видаючи присуд, суддя Грегем заявив, що згадані 4 типи є небезпечні для суспільности і їх треба виелімінувати з ряду мирного громадянства.

Гроші, які знайдено при бандитах, будуть повернені тим, що їх бандити ограбили.

Цього року в часі трьох місяців у Вінніпегу вкрадено 242 автомобілів. З того 238 поліція віднайшла, одначе більшість автомобілів була цілком знищена.

ЗАКОН В ОБОРОНІ ВЧИТЕЛІВ.

Посол В. Томин (суспільний кредитовець з округи Витфорд) зголосив в альбертійській леґіслятурі додаток до шкільного акту, котрий, якщо буде принятий, стане в пригоді албертійським учителям. Він вирішує, що вчителя можна буде відправити зі школи тільки тоді, як у голосуванні заявиться за те більшість виборців. Законопроєкт також постановляє, що найнижча платня вчителя й може бути $840 на рік. Цей закон відноситься тільки до сільських шкіл.

СВЯЩЕНИКИ МУСЯТЬ ВІДБУТИ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ.

Міністер освіти третьої Німеччини видав декрет, на підставі котрого всі кандидати на католицьких священиків мають відбути службу у військових батальонах праці, заки почнуть теольоґічні студії.

ЧИ ФРИЗІЄР ВІДПОВІДАЄ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТ?

26-літня англійка Ізабеля Томпсон подала в суд фризієра Чарлза Клярка за те, що він зіпсував їй волосся. Її волосся зовсім позеленіло і має повно плям. Фризієр боронився тим, що попереджував свою клієнтку про небезпечний експеримент малювати волосся на зелено способом, якого він іще на ніякій іншій особі не випробував. Клієнтка хотіла відшкодування за те, що експеримент, переведений на її голові, фризієрові не вдався. Лондонський суддя рішив: „Хто хоче бути перший, той мусить сам брати на себе риск невдачі. Фризієр тут нічого не винен".

БУРЕВІЙ.

В околиці Тухлі, пов. Стрий, лютував буревій, що поломив дерева при залізничому шляху та поперевертав телеграфічні стовпи й у кількох місцях ушкодив телеграфічні дроти. Залізничий шлях у кількох місцях забаракадували поломані гиляки. Вихор поперевертав багато стіжків сіна та поушкоджував дахи домів. Жертв у людях не було.

ПАПІРОСКИ КОРМЛЯТЬ.

До цікавих вислідів дійшов у своїй науковій праці молодий, але талановитий бельгійський хемік проф. д-р Наль. Вдалось йому получити харчевий екстракт і тютюн. Цей новий препарат після спалення відживляє організм. Не ріжниться він майже зверхнім виглядом від змеленої табаки і в папіросці викликує приємне вдоволення скріпленого організму.

Хемічна аналіза нового препарату виказала, що скількість нікотини обмежено в ній до мінімум. Головним змістом тієї субстанції є білок, товщ і вуглеводні.

Проф. Наль роздав свої папіроски представникам ріжних верств Бриселі, щоби переконатись про успіх свого препарату. Потім обсервував, яке вражіння викликує на курцях його папіроска. Всі, крім одного директора банку, який волів правдивий тютюн і гаванські цигара, заявили, що нові папіроски мають знаменитий смак. Дим нових папіросок мав приємний, ароматичний запах. Як повідомляють лондонські часописи, новим винаходом зацікавились англійські імпортери тютюну, які теж хочуть у найближчому часі заанґажувати бельгійського хеміка.

РОЗБИЛА ДИТИНІ СОКИРОЮ ГОЛОВУ.

Катерина Гаврилюк із Рукомиша почала зі своїм щуріном, Ховзьким суперечку, яка перемінилася в бійку. Катерина, побачивши сокиру, яка могла стати „небезпечним аргументом" у бучі, відкинула її за мур. За муром бавився дволітній синок Василя Ховзького. Сокира впала так нещасливо, що вдарила дитину в голову, відрубавши їй кусень чолової кости, величини пятьзолотівки. Нещасливу, дитину відвезли у безнадійному стані до лічниці в Бучачі. Поліція веде в цій справі слідство.

ПАРИЛЕВІЧЕВА ВМЕРЛА ПРИРОДНОЮ СМЕРТЮ.

Інститут судових експертиз у Варшаві і Заведення Патольоґічної Анатомії Яґайлонського Університету в Кракові, проф. д-р Цехановський, проф. А. Вахольц і проф. д-р Ольбрихт зложили слідчому судді опінію про смерть Ванди Парилевічевої. На їх думку смерть прийшла з природних хоробливих причин. Крім того причиною смерти було теж виснаження організму у звязку з психічною депресією.

ПАРИЗЬКІ ПАМЯТНИКИ.

Міська рада Парижа хоче позбутися з міста поганих памятників. Але від рішення до дійсної операції дорога довга. Хоч преса давно ствердила, що треба передовсім знищити статую поета Мюсе, що стоїть під самою стіною державного театру „Комедії французької", знайшлися палкі оборонці поета та традиції і ця статуя залишиться. За доби т. зв. цісарства було в Парижі не більше як 12 памятників, за 70 літ число їх зросло до 180. У цьому числі є 53 письменників, 19 полководців (тут входить теж Жанна Д'Арк) 10 володарів, 17 діячів, 14 учених, 7 музик, 4 духовні, 3 актори і всього 2 різьбарі. Різьбарі, що роблять ці памятники — найбільше покривджені. А може до їх слави причиняється їх підпис на памятниках у честь інших. Скільки з теперішних памятників щезне, щоб зробити місце іншим, покищо невідомо. Відомо тільки, що французи дбають дуже за естетичний їх вигляд і мистецьку вартість.

РУКОПИС З ОСЕЛЕДЦЕМ.

Герман Зудерман, відомий німецький драматург, почав з того, що писав оповідання до часописів. Він жив на провінції, у Східній Прусії. Раз, коли написав повість, рішив із нею поїхати до Берліна. По дорозі, в Інстербургу, мав пересідати. Там він зупинився, рішивши відвідати своїх приятелів у цьому місті. Пішли разом на вечерю, багато випили і Зудерман аж на другий день поїхав до Берліна. Аж там помітив, що рукопису, який поклав був у кишеню, нема. Не маючи грошей, щоб сидіти у Берліні, рішив вернутись до свого села. Знову зупинився у повороті на ніч в Інстербурґу. Настрій його був такий поганий, що пішов до шинку, щоб у горівці знайти забуття. Випивши дві-три чарки, відчув голод. Пішов до першого ресторанчику і казав собі дати оселедця. Подали йому оселедця, загорненого в папір. Коли він глипнув на папір, побачив одну сторінку із свого загубленого рукопису.

— Дайте мені більше такого паперу! Скільки його маєте! Я заплачу!

Купець приніс йому цілу скирту купленого вчора паперу. Це була повість Зудермана. Бракувало всього кілька листків, що пішли у світ разом з оселедцями та іншими харчами.

Зудерман урятував свій твір. Це була перша книжка, що зробила його відразу відомим письменником: „Фрав Зорге".

ЯК ФУНКЦІОНУЄ ДЕРЖАВНИЙ КАПІТАЛІЗМ

МОСКВА. — На місце приватного капіталу Совети впровадили державний і, як заявив американський амбасадор Дейвіс після своєї поїздки по Советах, він оплачується і приносить зиски. Але як цей капітал функціонує, описує кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Гарольд Денні, який звичайно відноситься до Советів з великою симпатією. Він говорить, що в останніх часах советська влада розпочала завзяту боротьбу з хабарництвом і в часі цеї боротьби викривається, як глибоко це хабарництво закоринилося в советській системі та як воно ту систему розточує. Наприклад, у фабриці Орджонікідзе завідуючі продавали машини приватним покупцям, віддаючи частину грошей з цього державним інспекторам, які після того знаходили „все в порядку". У фабриці Кагановича один інспектор дістав 12,000 рублів хабаря за те, що ствердив, що вироблені машиною ложа є добрі. Тимчасом вони були нездалі. Це потім потягнуло фабрику й інші галузи промислу на міліонові втрати. Таких випадків є багато. Цих утрат фабрики не бояться, бо вони не можуть збанкротувати; вони є державною власністю.

ТУРЕЦЬКО-СОВЕТСЬКІ ВІДНОСИНИ ПСУЮТЬСЯ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Советська влада відкликала свого амбасадора Карахана з Туреччини. Совети незадоволені з того, що Туреччина чимраз більше у своїй заграничній політиці віддаляється від Росії, а попадає під впливи західних держав, в першій мірі Англії. Також остання поїздка турецького премієра і міністра закордонних справ до Югославії, а потім до Риму не дуже до вподоби Советам. За те вони вважають частинно винуватим свого амбасадора й тому його відкликають.

БРИТІЙСЬКІ КЛОПОТИ В ІНДІЇ.

СІМЛЯ (Індія). — Сфанатизовані факіром Іпі індійці в числі 33,000 розпочали розрухи проти британської влади. В інших місцевостях Індії теж слідні заворушення.

КАЛЬКУТА (Індія). — Тамошня поліція переловила шість авт комуністичної бібули, призначеної для роздавання серед 80,000 ткацьких робітників, що розпочали страйк. Поліція має докази, що розрухи в Калькуті та цілий страйковий рух в Індії веде Москва. Страйкарі уладили похід вулицями, в якому несли червоні прапори і комуністичні написи.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ОСЯГНУЛИ ВАЖНУ ПЕРЕМОГУ.

САН СЕБАСТІЯН. — Еспанські революціонери осягнули біля Більбао велику перемогу. Вони здобули три верхи непрохідних гір Енхортас і у висліді цілковито здезорганізували 15-милеву боєву лінію червоних. Мадрид далі остається під обстрілом революційних гармат. Фльота ген. Франка атакувала найбільший воєнний корабель лівих і змусила його заїхати на мілину. Італійський боєвий корабель два рази спинив британський торговельний корабель, наладований нафтою, що прямував до Барселони. Цей випадок загострив міжнародне напруження.

ПРИГОТУВАННЯ АНГЛІЇ ДО КОРОНАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Столиця Англії вже майже готова до коронації короля Юрія Шестого. Коронація відбудеться 12 травня ц. р., а що англійці є дуже докладні і солідні, тому вони продумують усе до найменших дрібниць, як ці паради мають відбутись, а навіть уладжують по вулицях проби. В часі останньої проби „режисери" просили товпу, щоб вона оплескувала процесію, подібно, як це вона буде робити в часі коронації, щоб у той спосіб призначити коні до галасу.

ҐЕБЕЛЬС ЗА ПОШИРЕННЯ КНИЖКИ.

БЕРЛІН. — Німецький міністер пропаганди Ґебельс виголосив промову, в якій сказав, що німецькі накладчики книжок мусять придумати способи, якби друкувати дешеві книжки, щоб найширший загал міг їх купувати. Він сказав, що „націоналсоціялізм уважає, що ґеній є інтелектуальний представник нації; а коли ґеній виходить з народу, то він мусить також повернутись до мас".

ВБИЛИ ХЛОПЦЯ З ДОВГИМ ВОЛОССЯМ.

ЛІОН (Франція). — Тут сталася жахлива подія: малі діти, від 6 до 10 літ, укаменували на смерть малого 8-літного хлопця, Поля Жіно, за те, що він носив довге волосся. Мати хлопця не хотіла обтинати волосся хлопцеві, бо воно було гарне. Але через те хлопець відріжнявся від решти дітей, і це їх дразнило. Одного разу, охоплені шалом, вони почали кидати на нього камінням, аж доки не вбили його на смерть.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted r mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адр са: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ІМІҐРАНТ І АМЕРИКА

Останніми часами в Америці почала знову підноситися антиіміґрантська хвиля. Проявляється вона балачками й промовами на ріжних нібито патріотичних манїфестаціях, на зборах нібито патріотичних організацій, у повістях, фільмах і ґазетних статтях.

Ця аґітація почалася ще в часах американської участи в світовій війні, коли гістеричні американці були залякані многомовним складом американського населення. По закінченню війни вона була трохи ослабла, але потім знов ожила, як в Америці став під впливом російської революції ширитися большевизм. Як большевизм ослаб, ослабла протичужинецька гістерія. Піднялась вона знов багато пізніше, бо вже в часах депресії, коли гістеричні люди пробували шукати причин депресії в великім числі іміґрантів та радили усунути депресію через висилання з краю всіх іміґрантів.

Інтеліґентніші круги американського громадянства протиставилися цій струї більше або менше справно. Писали книжки й статті. Писали повісти й драми. Влаштовували конґреси, на котрих розумово вияснювали причини гістеричних походів американців проти іміґрантів. Орґанізували спеціяльні організації для вияснювання ролі іміґранта в Америці.

Між цими організаціями замітне місце займає Краєвий Інститут Іміґрантського Добробуту. Між іншим цей Інститут узявся за досить справний спосіб представляти амерканцям наочно, що іміґранти не то що не були тягаром для Америки, але мають для неї великі заслуги. Робить це Інститут у цей спосіб, що кожного року відзначує трьох визначних американців іміґрантського походження, себто роджених поза Америкою. В минулому році Інститут відзначив у цей спосіб одного великого лікаря-вченого з французького роду, одного музика німецько-жидівського походження та одного маляря скандинавського походження. А цього року Інститут відзначив одного правника жидівського роду, одного вченого чеського та одного вченого голяндського походження.

Що цього роду відзначення мають свою ваґу для показання родовитим американцям на цей довг, який вони винні великим людям чужинецького походження, не дасться заперечити. Одначе попри ціх визначних людей великі заслуги для розбудови Америки, для зроблення її тим великим краєм, яким вона є, поклали ще міліони зовсім може неславних, може навіть поіменно невідомих іміґрантів. Тих іміґрантів, що будували дороги й залізниці. Що добували вугля й залізо. Що вдержували рух по фабриках. Що робили на фармах. Ці міліони безіменних іміґрантів заслугують на таке саме признання, як великі вчені й артисти й філянтропи, що вийшли з іміґрантських кругів. І ці заслуги треба в якийсь спосіб зясувати загалові родовитих американців, як кожний нарід в Европі шанує не лише своїх полководців, але й Невідомого Жовніра.

Василь Ткачук.

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В ОСТАННІХ РОКАХ

(Надіслане для „Свободи").

Критика.

Критика в Західній Україні займає одно з чільніших місць. Мають свого критика прихильники „мистецтва для мистецтва" в особі д-ра Михайла Рудницького. Його праця „Між ідеєю і формою" є власне, так би мовити, пропаґандою мистецтва для мистецтва. З тієї самої точки погляду цей критик підходить до кожного твору на сторінках „Діла", де редаґує літературну сторінку. Крім цього д-р Рудницький редаґує літературний двотижневик „Назустріч".

Мають католики свого критика д-ра М. Гнатишака, що на сторінках „Мети" і „Дзвонів" дає оцінку творів. Цей критик є великим ворогом мистецтва для мистецтва і твердить, що ідея в творі мусить бути, інакше твір не має такої вартости, зокрема в таких обставинах, в яких ми тепер живемо на західньо-українських землях.

Має „Вістник", наш найповажніший журнал на українських землях, свого критика Дмитра Донцова, а побіч нього Л. Граничку. Слід іще виріжнити зпоміж усіх критиків д-ра Остапа Грицая, що дописує до американської „Свободи", та Арамиса з „Нової Зорі". Побіч цих критиків, що постійно займаються критикою, є ще ось такі, що час від часу присвячують увагу критиці; це: Е. Ю. Пеленський, Дарія Віконська, Л. Нигрицький, П. Ісаїв та Ю. Редько.

Видавництва і бібліотеки.

Наші автори не можуть нарікати, що, мовляв, нема кому видавати книжок. Число видавців є досить обильне. Інколи можуть нарікати, що за малі гонорарі дістають. Бувають випадки, що письменник за книжку поверх 100 стор. одержує ледви 50—75 зл. А навіть старі, з виробленим імям письменники, теж не є більше гоноровані. Так, що сміло можемо сказати, письменник не має права з творчости жити, як це буває в інших народів. А це дуже зле. Бо через те, треба в нас шукати бодай мінімального права екзистенції, а потім творити. А це відбувається погано на зрості нашої літератури чи взагалі — культури.

В-во „Ізмараґд". Це видавництво видає час до часу збірку поезій, томик новель чи повість. Не бере на себе систематичного видавання книжок. Досі видало біля 24 випуски, хоч, щоправда, бездоганні.

В-во „Українська Культура". Це видавництво поза замітнішим твором Ф. Дутка „Великий Гетьман" нічого не видало з літературної творчости. Воно покищо бере усякого роду книжки в коміс (30—40%) і займається кольпортажею. Це багато значить. У нас іще треба когось, щоби, прямо кажучи, розпихав книжки в світ.

Найбільшим, найбагатшим і найпопулярнішим у нас є:

В-во „Українська Преса". Воно досі видало 51 однакових розміром (128 сторін) випусків у 5,000-му накладі.

Воно побіч дійсно мистецьких творів випускає популярно-історичні повісти з виховною тенденцією. Крім цих видало прегарні переклади І. Ольбрахта, Ж. Верна, Михея та Гоголя.

В-во „Батьківщина". Це побіч вище згаданого В-ва теж найповажніше видавництво на західньо-українських землях. У своїм відділі („Українська Скарбниця") почало видавати книжки наших перших творців української літератури. Вже вийшли такі твори: „Енеїда" Котляревського, „Маруся" Г. Квітки-Основяненка, „Хлопська дитина" Ф. Заревича. Поза цими творами теж видає переклади з чужинних авторів, як Єжа й інших.

Крім цих більших видавництв маємо ще цілий ряд менших, як „Дещева Книжка", „Всесвіт", „Сад", „Смолоскипи", „Варяг", і багато інших.

Останніми часами і журнали та часописи почали видавати твори для своїх читачів. На перше місце вибивається бібліотека „Діла" та „Дзвонів". Перша що місяця видає архитвори чужинної літератури, як Бальзака, Гамсуна, а з своїх І. Вільде і Самчука з замітніших.

Ця бібліотека поставила собі за завдання давати на рік 6 творів оригінальних і 6 перекладів.

Другаж бібліотека, „Дзвонів", неперіодично видає книжки і переважно своїх. Досі видала Самчука, Королевої та Антонича.

Журнали.

Журналів, присвячених літературі, мистецтві, науці і громадянському життю маємо досить. Як ми вже згадували, на перше місце вибивається „Вістник". Виходить він у книжковому форматі що місяця під редакцією д-ра Дмитра Донцова та при співпраці Ю. Клена, О. Ольжича, Е. Маланюка, Л. Мосендза, О. Теліги, Б. Кравцева та рідкій, хоч цінній співпраці д-ра О. Грицая. Поезія в цьому журналі заступлена по найбільших вимогах; зате проза не дописує. Тому часто стрічаємо переклади новель та статей з французької чи англійської мови.

Не менше цікавий є місячник „Дзвони" під редакцією м-ра Петра Ісаєва. Тут стрічаємо з прозаїків Королеву і Самчука, а з поетів У. Кравченко, Б. І. Антонича, а часом цінного Б. Лепкого.

Оба ці журнали, хоч ріжні по ідеольоґії, є контрастом такого журналу, яким є двотижневик „Назустріч". Цей журнал має зі всіх журналів має найбільше співробітників.

Ще до цікавіших журналів треба зачислити місячник „Українська Культура", що його редаґує наш великий мовознавець проф. І. Огієнко. Обеднує він старшу ґенерацію на чолі з О. Олесем та Спиридоном Черкасенком. І пишається прегарною та розкішною рідною мовою.

Мають і молоді свій журнал, „Обрії", що виходить під редакцією Б. Кравцева. А останніми часами появився журнал п. н. „Хрест Меча". Та цей журнал, як загально твердять, є на досить низькому рівні, хоч є слабою відбиткою „Вістника".

Поза такими журналами маємо ще журнали, які не є суто літературні, але які багато місця присвячують літературі; це: „Нова Хата", „Книга", „Жінка", „Світ Молоді" і т. п.

Висновки.

Ми тут узяли під увагу і тих авторів, що є поза межами Західньої України, але вони творчістю без огляду на своє перебування є звязані з рідною землею і належать до муру, який є протиставленням пролетарській літературі, що має свій осередок лише в С.С.С.Р.

До року 1932 і на Західньо-Українських Землях мала місце пролетарська література. Останнім подригом отих лівих письмаків був „Альманах Поцейбіч Збруча", що брали в нім участь такі автори: Бобинський, Кондра, Козланюк, Тудор, Ґалан, Шаян, Яран, Дмитрин, Михайлюк, Гаврилюк, О. і багато інших. Та нині їх позиції не то ослаблені, але ніякі. Пять літ мовчать, бо по випуску тогож альманаху розкололися на дві частині. По одній стороні опозиція на чолі з Яраном, Дмитрином, Кондрою і Дерешом; по другій правовірні Сталінові з Ґаланом, Тудором, Козланюком на чолі. Інші, як Шаян, попрощалися з марксизмом і почали писати по польськи.

Та загибіль пролетарської літератури в Західній Україні мусіла прийти. Смерть Хвильового й Скрипника, а дальше розстріли Крушельницьких, Сказинського і т. д. і т. д. переконала ширші маси на Західньо-Українських Землях, і сила національних талантів перемогла, побідила, і кадра сильно українського парнасу піднялась як орел угору, що навіть не хоче знизитися, щоб дзьобнути трупа, свого бувшого ворога, в цьому випадку пролетарську літературу.

(Кінець).

ДО СИЛИ ДУХА І ТІЛА!

(Промова інж. А. Палія, виголошена на Сокільському Руханковому Вечорі у Львові).

Поодинокі клітини зорганізованого громадського життя складаються на цілість буття, силу і вартість народу. Тому дорожимо кожною, хочби найменшою клітиною.

Існують у громадянському житті прояви, які вміємо зміряти, але не вміємо подати докладної їх вартости — їхньої ціни.

Лежить у межах нашої спроможности обчислити з. найбільшою докладністю, скільки саме те або інше товариство виконало праці, яку можна означити числами. Ми напр. знаємо, від коли існує наш сокільський рух, скільки в ньому було кожночасно членів, скільки відбуто і якого роду вправ, які були прилюдні пописи, які були їх осяги і т. п. Іншими словами: ми маємо докладну міру тої праці, що її вложила сокільська організація в український національний організм. Лише не можемо докладно ствердити сухими числами статистики одного: **яка є саме реальна ціна тих механічно виконаних функцій, зложених до народньої скарбниці в поступі нації до її вершин.**

Так, як не можемо зясувати собі до подробиць, на якому ступні національного розвитку булиб ми сьогодні, колиб у нас зовсім не було, або колиб припинилися наші освітні, рідношкільні, господарські чи економічні зорганізовані надбання, таксамо не зуміємо відповісти з усією докладністю, яка булаб сьогодні вартість нашої нації, колиб у нас не було зовсім сокільського руху. Безперечно, що в даному менті це питання, над яким варто поважно застановитись.

Знаємо лиш одно, що булоб гірше!

Ні! — Всеж таки існує цінник на ці національні скарби, але він лежить поза межами реальних обчислень; **його місце в душах і серцях цілого народу.**

Національний колектив носить підсвідомо у свому серці їх велику вартість, дорожить ними, вони є для нього святістю, на яку він не жалує ніяких жертв, включно до жертви крови, коли прийде цього потреба. Звідси походить великий авторитет і привязання цілого народу до таких скарбів, як наша „Просвіта", „Рідна Школа", „Сільський Господар", кооперація, і т. д. для яких нема рівноважника в ніяких матеріяльних добрах і без огляду на те, що в цій праці приходиться інколи стрічатись з проявами людської слабости.

Смію ствердити, що тою рідну ціна привязання і сентимент існують у серцях українського народу до його сільської організації та її верховної надбудови: Сокола-Батька.

І не диво! Цеж та організація, що на саме чоло своєї програми вставила вимогу переводження нації через **скріплювання мязів тіла при рівночаснім сталенні духа та характерів одиниць в один народній моноліт.**

Це та організація, що **вчить безоглядного послуху і дисципліни, при пошануванні гідности й вартости одиниці та змушує до гармонійних, колективних виступів** для осягнення спільної мети.

Це та організація, що **вщіплює відвагу, вчить незломности в поведінці і родить постійне бажання змагу та перемоги.**

Це та організаця, що в її проводі були світлі громадянські діячі, між ними перший голова Сокола-Батька, інж. Василь Нагірний. Це та, з якої радів вийшли добрі сини народу.

Це організація, що стала **стрижнем Українського Січового Стрілецтва,** як завязку української збройної сили, а її відомі і невідомі члени здійснювали сокільські ідеали на полі слави.

А чи сьогодні в мирних часах, серед тяжких умовин життя українського народу, не відчуваємо ще більшої потреби цієї організації, що має за завдання сталити духа і тіло найширших кругів народу, передовсім його молодого покоління?

І чи не відчуваємо ми всі сьогодні нагальної вимоги хвилини зосередити в одне огнище той кольосальний потенціял національної свідомости і розбуджених та невикористаних у народі сил, що викликують подив навіть у чужих, але, на жаль, розпорошуються на атоми?

Геть знеЬіра! геть нарікання на лиху долю, коли в нас існують такі безмежні сили народу! Погляди про безрадність супроти зверхніх обставин — це звичайний обман і ширення зневіри. Бо **механічними засобами можна невольну волю та силу тільки на якийсь час припинити, але ніколи знищити.** Вони, придушені в одному місці, вибухають звичайно зі здвоєною силою на іншому місці та в іншій формі.

З такою реальною силою мусить кожна людина рахуватись, якщо не хоче зазнати прикрих розчаровань. Є тільки одна правда, що **доля нації залежить тільки й виключно від нас самих. Світ слухає слів, але цінить тільки реальну силу.**

З яким прагненням вичікуємо тої хвилини, коли врешті появиться той сильний, розумний і чесний чинник, який зуміє оцінити існуючий безмежний національний потенціял, стягнути його бурини в одне русло, щоб потім із залізною послідовністю використати його силу для здійснення збірної і зясованої волі загалу! До здійснення намірів проводу потрібна свідома своєї цілі, сильна духом і тілом, одностайна і здисциплінована лава цілого народу.

Кавпіс-Гейкі (Гейкі-Кавпінен).

КОЛИ МАТИ ПОМЕРЛА

(2)

Стали тоді оба розмовляти. Про що говорили, не знаю, я занадто був занятий тим, що приглядався всьому, що було в хаті. Найбільше зацікавило мене те, що тут комин був булий та сягав аж до стелі, тому дим не розходився по хаті, як у нашій хаті. Я подумав собі, як то добре було би, коли був білий і сягав колиб і в нас був такий комин, бо не треба би відчиняти дверей, щоби дим вийшов, а ми не сиділи би, по вуха загорнувшись у кожухи, бо студінь тоді була страшна.

Нараз у хаву ввійшла молода дівчина, глянула на розмовляючих і вийшла. У її погляді мусіло бути щось наче запросини, бо господар зараз встав і сказав:

— Ходіть, будь ласка, до ванькиря...

Батько пішов попереду, я, самособою, за ним. Сіли ми про столі, а та сама дівчина налила нам усім каві; насамперед батькові, потім мені. Як ми випили, хотіла нам знову налити, батько присунув своє горнятко та сказав:

— Хлопець і так має досить,

Я почувся покривдженим, бо радо був би випив ще одну.

— Дай йому ще бодай кістку цукру, Олесю! — сказав господар, а я і цим був задоволений.

Та незабаром мені прикрилося сидіти в хаті і я вийшов надвір. Надворі гурток дітей бавиться в „розбійника". Я приставв до них і бавився дуже добре. Коли нам прикрилася ця забава, взялися ми ліпити снігові кулі та перекидати їх понад дах. Кілька хлопців краще кидали ніж я, хоч я з усіх сил старався перевищити їх. А раз полетіла моя куля—так низько, що поцілила шибу та розбила її. Зчинилася метушня. Діти кричали: „То ти збив!" і зараз розбіглися. Я радо був би таксамо втік, одначе боявся. Батько мусів уже все знати, бо вийшов з хати та крикнув на мене:

— Що ти виробляєш? Чи я не заборонив тобі викрикати та доказувати? Візьмуся я зараз до різки—бо інакше годі—хоч це при людях великий стид.

Я розплакався зі страху, та тутже надійшла та дівчина і спиталася, що сталося.

— А той шибеник збив шибу сніговою кулею— відповів батько вже лагідніше.

— Навіщо сердитися на нього? — боронила мене Олеся — це вже нічого не поможе. Він зробив це не хотячи. Ну, хлопчику, не плач, ходи в хату та загрійся!

З цими словами взяла мене за руку та відвела до ванькиря. Я втер сльози, як побачив, що небезпека минулася, бо батько вже не був такий сердитий, лише сказав:

— Побачиш, що вже більше не візьму тебе з собою.

За хвилину ми їхали до дому. Я вже зовсім призабув цю немилу пригоду, батько позволив мені навіть взяти віжки в руки, а як смеркнося, ми були назад дома.

— Деж то ви були? — спиталася мене зараз Стіна.

— У Немелі — відповів я — батько казав, що те село так називається.

— Добре там було?

— Дуже добре, я дістав кави та цукру.

Про збиту шибу волів я не згадувати.

— А хто вас там гостив кавою?

— Якась дівчина. Олесею звали її.

— Ага, так! — сказала Стіна та пішла до стайні, щоби на вечір видоїти корови.

Минуло кілька тижнів. Батько додержав слова: брав мене з собою лише до ліса. Раз прийшов до нас Віле з Пекалі. Батько, видно, сподівався його, бо того дня не виходив з дому. Оба пішли до ванькиря, а я втиснувся за ними. Стали розмовляти, одначе тихцем, так, що я нічого не міг дочути. З цікавости присунувся я, як міг найближче. Аж тут батько відізвався:

— Забирайся до другої хати! До Стіни!

В хаті не було нікого, тільки кіт муркотів на столі. А я якстій розколов тріску та застромив її котові на хвіст. Кіт зірвався наче скажений, із мявкотом кидався по хаті, а я пустився за ним. Нараз увійшла Стіна.

— Ах, ти поганий збиточнику, чому так мучиш кота? Хайби так батько побачив це, досталось би тобі... — сказала Стіна докірливо.

Я освободив котові хвіст і вже все знову було добре. Нараз відчинилися двері і увійшов Віле. Стіна спиталася його, куди вибирається, що господар так прибирається у ванькирі.

— На село — розсміявся Віле.

— Самособою, одначе куди та чому? — допитувалася далі Стіна.

— Можу тобі й це сказати — відповів мужик, кинув оком на мене, підійшов до Стіни та сказав їй на вухо кілька слів. І запримітив, що Стіна почервоніласа та сказала:

— Га, коли так, що бажаю щастя!

Віле мусів це запримітити, бо сказав:

— А тобі це не подобається?

— А мені що до того? — сказала рівнодушно дівчина — чи то моя справа?

— Невжеж? А може ти волілаб, щоби це було з ким іншим? — дрочився Віле.

(Далі буде).

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

50.

Відділ 250 У. Н. Союзу в Коскоб, Конн., ухвалив на звичайних зборах 8. березня б. р. такі проекти:

1) „Свободу", орган У. Н. Союзу, цілком відділити від організації. І дати членам вільну руку. Хто хоче, хай пренумерує.

2) Конвенційний фонд цілком знести, а справи Союзу, як вибір урядників, полагоджувати через референдум. Тоді не буде у відділах роздору і боротьби за те, хто має бути делегатом, а малі відділи не будуть нарікати, що оплачують конвенційний фонд.

3) Кожний секретар відділу повинен отримувати якусь малу платню з головної каси, бо він займається висиланням грошей і ріжних документів до головної канцелярії. Берім приклад з американських асекурацій.

4) Заснувати Союз і на Европу, щоб дати можність оставати в Союзі й тим членам, що вертаються до Рідного Краю, а хотілиб остатися в нашій організації. І кривда тим членам, що тут довгі літа платили і втратили те все, як виїхали до краю.

5) Щоб малі відділи мали право висилати делегата що другу конвенцію, бо їм діється кривда.

6) Кожний член має отримати календар як „різдвяний дарунок".

7) Кожний відділ має отримати книжку конвенційних протоколів.

8) Бажаємо головному урядові й делегатам перепровадити конвенцію в такий спосіб, щоби була слава українському імені, а добре нам і нашим дітям, та щоб У. Н. Союз міг дійти до пів міліона членів.

Войтіх Каня, предсідник; **Василь Баштура**, касієр; **Омелян Житкевич**, секретар.

51.

Відділ 177 У. Н. Союзу в Провіденс, Р. Ай., на своїм звичайнім місячнім мітінгу ухвалив такі проекти:

1) Вибір головних урядників повинен бути розділений по стейтах, або округах, а не як дотепер, що деякі міста мають по кількох гол. урядників для „гонору". Коли будуть головні урядники вибирані по стейтах, то це буде велика моральна і матеріяльна користь для організації, бо такий урядник майже кожного дня стикається з членами своєї округи, і може дуже багато добра зробити для організації.

2) Конвенція повинна положити раз кінець тому, щоб жаден з головних урядників не занимав двох платних урядів, як це є під теперішню пору, що предсідник і завідатель є в одній особі на двох платнях. На опорожнене місце будькотрого гол. урядника повинно покликатися кандидата з конвенції, котрий з черги дістав найбільше число голосів. Було би добре, щоби конвенція вибирала крім гол. урядників і їх заступників, тоді було би більше охочих працювати для організації з „ідеї", як було колись, а не в погоні за більшою платнею як тепер.

3) Конвенція не повинна дозволити головним урядникам відчитувати вже друкований звіт, який кожний делегат дістає першого дня. А таксамо конвенція не повинна дозволити делегатам пописуватися ораторствами і всякими критиками. Мовляв, „я по них переїдуся". Бо таке тревае цілий тиждень, так, що вкінці не стає часу на наради для добра організації і такі справи прихапцем лишається для полагоди гол. урядові. Факт є, що вже з двох останніх конвенцій делегати вернулись додому, не знаючи навіть, який уряд і хто вибраний. Аж довідувались про це зі „Свободи". Це делегати повинні мати на увазі, що конвенція є не тільки для вибору уряду, але і для інших справ. Тому менше часу на звіти і пописи, а більше часу для нарад над добром для організації.

4) Позичка на 6% для членів на їх грамоти не є ніяким добродійством, ні ніякою помічю для члена. Це бизнес і лихва для організації. Таке, а може ще танше добродійство, член дістане на місці. Сотки тисяч долярів У. Н. Союзу ульоковані в банках без найменшого проценту, або з дуже маленьким процентом, то чому лупити шкуру з члена, коли він потребує помочі. Для члена У. Н. Союзу і на його полісу позичку вистарчить брати по 3 проценти. Тоді це вже можна буде назвати добродійством.

5) Конвенція повинна взяти на увагу, в яких банках ульоковувати маєток У. Н. Союзу. Дехто може сказати, що нема жадного банку певного, а ми відповімо, що в нашім місті впродовж останніх 30 років ні один банк не був закритий і не пропав ще ні один людський цент за той час. А факт є, що коли на нюарській конвенції У. Н. Союзу один з делегатів заінтерпелював головного урядника, чому більшу суму (досить поважну) ульоковали урядники в маленькім малозначнім провінціональним містечку, то той урядник відповів, „бо нас там люблять", а небавом та любов показалась, бо якраз у тім банку пропало кількадесять тисяч долярів, і то з фонду Сиротинця-Захисту У. Н. Союзу. Ту справу легенько загладилося тим, що, мовляв, гроші „заморожені" в банку.

6) Перевести ухвалу, щоб у кожній місцевости, де існує більше як один відділ, негайно по конвенції перевести злуку в один відділ. З молодіжи творити нові окремі відділи.

7) „Свобода" повинна бути відлучена від У. Н. Союзу як цілком приватне, видавництво. У. Н. Союз повинен раз на місяць видавати всякі обіжники, звіти і таке інше для відділів. Ми вже раз повинні собі затямити, що поки У. Н. Союз й інші подібні організації як „Fraternal Order" або „взаїмна братерська поміч", видають свої органи т. е газети, мішаючи політику, доти не буде злуки українських організацій в один сильний Союз і шкода говорити дальше про злуку, бо це буде пустомельством. Тому політика на бік. Хай іде своєю окремою дорогою, а У. Н. Союз як організація асекураційна своєю. Тоді і злука всіх українських організацій наступить сама собою. Учімся від американців.

8) Найважніша справа, для котрої конвенція повинна посвятити найбільше часу, це справа Молодечого Департаменту У. Н. Союзу. Бо коли так дальше піде як дотепер, то скажім правду, що в дуже короткім часі поставиться хрестик над тим департаментом. Коли не віриte, подивіться до звіту минулої конвенції і порівняйте зі звітом цеї конвенції, то побачите, що Молодечий Департамент стратив одну третю часть свого членства за останні 4 роки. Це факт і дуже сумний та правдивий.

За це не можна винувати тільки батьків-членів У. Н. С., бо їх пацифікували вже кілька разів і можливо, що мають вони рацію, коли не вписують своїх дітей, щоб і їх дітей така пацифікація не діткнула, як батьків.

Тому в тій справі повинні ми ухвалити:

1. Завести всякі нові роди обезпечень для дітей, як в американських асекураціях.

2. Вилучити всіх молодих членів в окремі відділи, а коли нема стільки молодих членів, щоб утворити окремий відділ, тоді вибирати молодіж до відділового уряду якнайбільше.

3. Вже тепер вибрати одну третю часть до головного уряду і головного екзекутивного комітету з молодіжі. Старі мусять з тим погодитись, коли хотять добра для організації. Тай, славити Бога, вже багато української молодіжі покінчило всякі школи, тож і діловодство У. Н. С. буде уміти попровадити по американськи. Тай і притягнуть молодь до організації.

4. При заведенню нових родів обезпечення для молоді вже раз добре обчислити, щоб не було пізніше реформ.

9) Конвенція мусить знайти спосіб, як направити заподіяну кривду для старих членів, котрі вже в Союзі щонайменше 25 літ членами. Коли знайшли спосіб, як опустили лінії і процент від них, — як платили по 25% безправно для секретарів за членів вже зорганізованих, як знайшли спосіб давати дивіденди для недавніх членів, то мусять знайти спосіб винагороди покривджених тих старих піонірів, котрі можуть сміло сказати, що їх тяжко пацифікували.

10) До головного уряду не вибирати жадних докторів, ні політикерів, ні попів.

11) Хто працює в канцелярії У. Н. Союзу чи в „Свободі", щоб не мав права бути делегатом на конвенцію У. Н. Союзу.

12) Годимося, щоб наступні конвенції У. Н. Союзу відбувалися в домі У. Н. Союзу.

Frank Luchka, Pres. and Delegate;
Stephen Saska, секретар.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

В ЖИТТЮ, ЯК У ЛІСІ.

Голфорд Лакок, професор школи богословія в Еїльскім університеті, говорив оноді в Ню Йорку на цікаву тему: як орієнтуватися в життю?

Звісно, тема цікава, але трудна. Коли не легко орієнтуватися на морю, в лісі й у степу, то ще трудніше в життю. Головно в життю, що таке замотане, як нинішне.

Лакок говорить, що людина повинна дивитися в життю на те, що з життя можна зробити, а не на казки й леґенди. Треба старатися дістати собі ясний погляд на річи так, як вони нам виглядають у світлі казок, які ми колись чували.

Найбільшою небезпекою для людської думки є приймати щось за правду, остаточну й невідкличну, така ця правда ще була встановлена й доказана.

ЧИ ЗОРІЄНТУВАЛИСЯ?

Виринула, наприклад, справа сидячих страйків. Чи зорієнтувалися в ній люди?

Ось у конгресі й по стейтових леґіслятурах законодавці збираються осуджувати цей страйк як кримінальний учинок.

З ними менше-більше годиться Жорж Готіє, римо-католицький єпископ у Монтреалю, для котрого сидячий страйк це проба революції. „Сидячий страйк це мода, заведена комунізмом. Він дає робітникам образ загального страйку".

Відомий нюйорський проповідник Джан Гейнс Говмз каже, що сидячий страйк це виплив скандальних відносин у робітничих справах, що існували в краю від кількох літ. Серед цих обставин робітникам нічого не лишалося, як бунтуватися.

Хто з них дивиться на світ здоровими очима, а хто дивиться на світ очима давніх часів?

РОЗСУДЖУВАЛИ СТРАЙК.

Страйк 64 ґазетних робітників пера в щоденнику „Лонг Айленд Прес" старався розсудити роземний суд, зложений з трох духовників з Джемейки.

Роземний суд заявився за юнію ґазетярів, Америкен Нюзпейпер Ґілд. Редакційним робітникам признано 5-денний тиждень праці, заплату при нагоді відправлювання з роботи, дво-тижневі вакації з платнею, відпустку на недугу та таку скалю заплати: для репортерів мінімальну тижневу заплату в сумі $22.50, $40 по трьох роках служби; для тих, що читають статті, мінімальну заплату $50 на тиждень; для ґазетних фотографів мінімальну заплату $25, по трьох роках $40, для артистів $25 на початок, а $50 по 3 роках практики.

Чи можуть ці факти дещо навчити людей, що хочуть дивитися на світ тверезими очима, а не через окуляри старих звичаїв і казок?

НАГОРОДА МІНІСТРІВ.

На початку квітня внесено в англійськім парляменті пропозицію збільшити заплату для англійських міністрів.

Премієр міністрів має діставати на будуче два рази більшу платню, як брав досі, а саме 10,000 фунтів стерлінгів на рік (понад $50,000). Інші міністри мають побирати по 5,000 фунтів ($25,000), а провідник опозиції 2,000 фунтів ($10,-000).

Читаючи цю пропозицію, багато людей певно скаже: „Ось деякі люди ощадять собі гарний цент!" Тимчасом „Манчестер Гардієн", ґазета, шанована в цілому світі за свою безсторонність, каже в своїй статті з цього приводу: „Що правда, ні один чоловік ще не зрікся посади премієра міністрів через замалу платню, але більшість людей, що були премієрами, стали через своє урядування біднішими".

Звісно, знайдуться англійські робітники, що не зрозуміють, як може міністер стати біднішим, дістаючи $25,000 річної платні. Але так воно видно є.

ПЛАТИТИ ЗА ОПОЗИЦІЮ?

Ще більше дивним може видатися постанова в новім англійськім законопроекті, щоби провідник опозиції діставав від англійського уряду платню в сумі 2,000 фунтів стерлінгів (себто понад $10,-000). Опозиція це посли, що критикують уряд і міністрів та голосують проти нього.

Як це можливе, щоб уряд платив послові за те, що в парляменті поборює міністрів? Таж такого чоловіка варта би скорше розстріляти, ніж йому платню давати, та ще таку високу.

А проте так воно й є! „Манчестер Гардієн" так пише про це: „Найважнішою новиною в законопроекті є платня 2,000 фунтів стерлінгів для Провідника Опозиції (так: великими буквами, щоб зазначити поважання до нього! — заввага моя). Це є признання для становища опозиції в нашій парляментарній системі та підчеркнення факту, що провідник опозиції займає важливе становище, таксамо жизненне й відповідальне, як становище міністрів. Платню для нього треба вважати як поміч для справности адміністрації..."

Отже в англійців критикувати, значить поправляти, помагати тим, що правлять, а не псувати їм працю правління. За таку критику належиться не нечесть, ганьба, але вдячність і матеріяльна піддержка.

Так дивляться на вагу критики й критиків англійці, що вміють правити собою й найбільшою імперією в світі. Звісно, є в Британській Імперії люди, які на критику дивлятьcя інакше, які критикують зганяють лють рабів проти пануючих. А деколи навіть не на пануючих, а на тих, що їм хочуть помогти добутися з рабства.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим подаємо до відома всіх делегатів з нюйорської метрополії, що на зборах делегатів у Ню Йорку, що відбулися 23 квітня, всі приявні делегати в числі 44 заявилися за те, щоб їхати разом на конвенцію У. Н. Союзу й у такий спосіб скористати з тої знижки, яку признають залізничі компанії, коли збереться та виїде разом 25 або більше осіб. Отже рішено виїхати до Вашингтону в неділю, 9 травня, поїздом Пенсилвенійської залізниці, що відїде з Ню Йорку в годині 10:30 рано (Standard Time).

Ті всі делегати з Ню Йорку й околиці, які не були на тих зборах, а бажалиб відїхати згаданим поїздом, повинні негайно повідомити про те головну канцелярію.

Делегати з самого Ню Йорку ю з тих місцевостей, з яких делегатам буде вигідно виїжджати з Ню Йорку, повинні зійтися разом у годині 10 рано коло „Інформейшен" на Пенсилвенійській стації, 33 вулиця в Ню Йорку.

Цей поїзд, що відїде в годині 10:30 рано, ставатиме на Мангетен Тренсфер, Н. Дж., в годині 10:37, в Нюарку, Н. Дж., на Пенсилвенійській стації в годині 10:47, а в Елізабет, Н. Дж., в годині 10:50. Звичайно цей поїзд не стає в Елізабет, але в тому випадку він задержиться спеціяльно на те, щоб могли всісти делегати з Елізабет і околиці.

Маючи на увазі, що для делегатів буде призначений окремий вагон, який буде прилучений до поїзду, то делегати на поодиноких стаціях повинні всідати відразу до дотичного вагону. Тикетів на подорож не треба купувати наперед, бо за них платиться допера у вагоні.

Цей поїзд ставатиме також у Трентоні, Н. Дж., в годині 11:34, а опісля в годині 12:03 у Норт Філядельфії, і в годині 12:13 на Пенсилвенійській стації, 30 вулиця, Філядельфія, Па. Щоб делегати з Філядельфії й околиць могли користати зі спеціяльної знижки, то їх мусілоб зібратися разом також 25 або більше осіб.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БЕТЛЕЄМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Басарабової, від. 47, повідомляє своїх членкинь, що збори, котрі мали відбутися в неділю, 2-го травня, перенесені на вівторок, 4-го травня, в годині 7-мій ввечір. — Просимо всіх членкинь явитися. — Марія Рачук, предс.; Анаст. Паламар, кас.; Катерина Явна, секр.

Не в тімя битий!

Лесик був нечемний супроти своєї няньки. На це мама:

— Сейчас перепроси і поцілуй няню!

— Аякже, зараз, щоби дістати так позауш, як татко!...

Учитель: Хто мені подасть ріжницю між словом: „відвага" і „сміливість"?

Ученник: Відвага є, коли я кинуся напроти чвалаючого розюшеного коня та здержу його за поводи.

Учитель: Добре, а що є сміливість.

Ученик (трохи збентежено): Коли я піднесу вгору два пальці — а нічого не знаю.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS HONOR BELOVED PATRIOT

Bust of Shevchenko Unveiled In Colorful Ceremony at National Home

By JOHN P. LEACACOS

A former serf acclaimed as the liberator of the serfs in Russia, was honored by more than 1,000 persons yesterday with the unveiling of a bronze bust by Mayor Harold H. Burton in ceremonies held under the auspices of the United Ukrainian Organizations at Ukranian National Home, 2255 W. 14th Street.

The national poet nad hero was Taras H. Shevchenko, who died February 26, 1861. Yesterday's gathering celebrated the 76th anniversary of his death, brought on by his Siberian imprisonment. It also commemorated the fact that the Russian czar was moved two days after Shevchenko's death to liberate the peasants from peonage as a result of Shevchenko's writings.

The Ukrainian patriot was honored for more than his political activities, however. Figuratively never leaving the soil, despite his intellectual progress, Shevchenko was the first poet to write the peasant's language and to describe his simple emotions and the wanderlust that led many to roam over Holy Russia. Folk songs recalling this were sung yesterday.

Shevchenko's inspiration to the Ukrainian peoples, who are scattered in Russia, Poland, Roumania and Czechoslovakia, recalled the time when they were a powerful nation.

Known as Nation's Granary

The Ukraine today is a large, rolling territory, in the southeast of Russia, known as the granary of the nation. Ukrainians originally meant people who live along the edge of rivers. The famous Cossacks are inhabitants of the region. The „kobzar," or wandering minstrel with his balalaika, that Shevchenko wrote about, sang his songs of love, war and harvest there.

The bust was unveiled from beneath the gold and blue flag of the Ukraine and the American flag. It was sculptured by Alexander Archipenko of Hollywood, Cal., and cast in the Antioch College art foundry at Yellow Springs, Ohio. The bust will be placed this summer in the Ukrainian Cultural Garden in Wade Park.

Omer E. Malisky, chairman of the United Ukrainian Organizations, presided. Other speakers included Sheriff Martin L. O'Donnell; Charles J. Wolfram, president of the Cultural Garden League; John T. Bilinski, head of the Ukrainian National Home; Very Rev. Nicholas Kopachuk of Ambridge, Pa.; John Yatchew of Windsor, Ont.; Mathew Handoha, editor of National Word of Pittsburgh; Rev. Michael Zaparyniuk, Rev. Basil Merenkow, Ukrainian pastors here; Mrs. Mary Rozymilo of the Ukrainian National Association! William Brezicky of the Ukrainian Workingsmen's Alliance, and Stanley Kohut.

Shevchenko's poems, set to music; were sung by the SS. Peter and Paul Ukrainian Greek Catholic Church and the St. Vladimir Ukrainian Orthodox Church choirs, directed by Anthony Kohut and Nicholas Zapuchalk, respectively. Miss Olga Theodora Hrycey played a piano solo and Misses Dona Stephania of Windsor, Ont., and Anna Klymkowska sang. Miss Anna Kuchta accompanied at the piano.

(Cleveland Plain Dealer, April 19, 1937.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДОНОРА, ПА.

На український дім.

На український дім у селі Красна, повіт Коросно, зібрано жертву в сумі $114 і ту жертву переслано через Обєднання на призначену ціль. Жертву зложили: М. Вархолик, В. Сенко, Ю. Левко й В. Яблонський по $10; Т. Ґаздайка $6; С. Сенко, М. Біньо, укр. бр. св. Димитрія і укр. кат. бр. св. о. Николая по $5; І. Кічан $3; Т. Беднарчик, Параска Корович і І. Піхота по $2; Г. Стецура й Д. Вархолик по $1.50; К. Кіньо, І. Шот, І. Головатий, Ірина Русинко, І. Беджик, Т. Маркович, М. Хомяк, Г. Ятчишин, А. Куцмак, Й. Більо, Н. Угриняк і Ю. Ґоджик по $1; М. Рипка, І. Пандрак, Г. Колодійчик, В. Калиник, Параска Кіньо, й Г. Харамап по 50 ц.; М. Сирко, Н. Ющак, Й. Рупка, Павлина Сирко, М. Андрии, А. Кізер і Т. Страхоцький по 25 ц. На повищу ціль зложили в Монесен, Па., наступні громадяни: М. Завінський $5; Анна Вархолик і П. Ґожик по $2; Я. Цимбала й І. Добош по $1; Юлія Сенко, І. Кудлик, Д. Денега, С. Ґаляш, І. Мішишин, А. Боїака, А. Перчик, А. Гирчо, І. Страхоцький, М. Скірпан, І. Ятчишин, о. Г. Пипюк, Ф. Янковський, д-р Мехвел і Г. Беднарчик по 50 ц., а В. Любович, Н. Піх і Т. Пішко по 25 ц.

Василь Сенко.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Народний Дім у Залипю, повіт Рогатин.

Збірка походить з Ню Йорку і Бруклина.

Збірка в укр. кат. церкві при 7-мій вулиці в Ню Йорку принесла $32.52; І. Павлів і В. Павлів жертвували по $5; о. С. Мусійчук $3.31; о. Л. Весоловський $3; С. Ковбаснюк $2; М. Галичин, Д. Гнида, П. Задорецький, Л. Карпюк, Ю. Ярема, Сурмач, Авґуст, В. Кузик, Ф. Кляйн, М. Пізнак, Кругляк, А. Колг, Р. Ярема, Я. Кулинич, Н. Гладун, С. Сібаль, Штильман, І. Сякий, С. Савчин, Н. Школяр по $1; Г. Бабиц, І. Лен, Ю. Грек, М. Наконечний, А. Козак, Бурий, Шанкович, Симпатик, Д. Чікі, Ю. Фольчакулес, О. М. Данилишин, Л. Стільман по 50 ц.; Г. Блюм, Л. Левентий, П. Монтей, В. Горен, М. Гудек, Д. Доміно, Артун, Ю. Іверс, Д. Ґула, Н. Федюк, І. Лепаш, Фльорентіно, Ю. Хмара, П. Голутяк, М. Луконь, І. Сеник, І. Чубон, Л. Левеск, Адам, В. Бестон, Павло, Єндро й І. Фільц по 25 ц.

Гроші в сумі $77.58 вислано через Обєднання. Збіркою занявся і переслав Іван Павлів.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

На визвольну боротьбу.

В суботу, 6 березня, був у нас проф. О. Грановський і виголосив в Українськім Народнім Домі відчит про сучасне положення й дальші пляни української нації. Ми тут дуже рідко маємо нагоду почути добрих бесідників, а тому означений відчит був для нас небуденною нагодою. По відчиті наступили запити присутніх, на котрі прелеґент дав основну відповідь. Найцікавішими запитами були: „Чого хочуть націоналісти?" і „Чому наддніпрянці в Америці більше тримаються москалів ніж галичан?" В. Логуш, забравши слово в справі сучасного положення українців, звернув увагу, що треба нашим провідником іти самим до президентів і взагалі провідників сильних держав, щоб вони нам дали якусь поміч, а народові треба триматися купи, щоб створити власну силу. При кінці переведено збірку на визвольну боротьбу, що принесла $14.45. Жертвували по $1: Т. Шпить М. Петрівський, Ю. Павлишин, о. Ґ. Павловський, А. Ґрамоцька; по 50 ц.: В. Логуш, В. Хлопак, Текля Єзусько, Ю. Хомик, В. Ґресько, Й. Сопко, М. Бартіш, П. Голдак, І. Андибур, Е. Пюркевич, М. Дмитришин, М. Фелчак, В. Паращак; по 25 ц.: М. Влоянський, І. Ґрамоцький, М. Паращак, Г. Лужецький, Ю. Микуляк, В. Логуш, О. Хоцінський, І. Онуфрей, І. Лесь, М. Рапко і П. Василюка; В. Тустановський 20 ц. Збіркою занялися дівчата Софія і Анастасія Паращак. Зібрану суму вирішено вислати до краю через Обєднання.

Ю. Микуляк.

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

Когоз, Н. Й., ОДВУ, від. ч. 13 з відчиту дел. О. Ґрибівського $10.80, зо збірки на святі Т. Шевченка $19.25 і коляда О. Лесняка $1.

Пасейк, Н. Дж., ОДВУ, від. ч. 34 з пушки Мечника $1.69 і Н. Кінайлюка $1.31. Велиграновський $1.

Брістоль, Конн., з пушки Ів. Прухніцького $5; Т. Цимбалістий жертвував $2.

Дітройт, Міш., УЧХ, від. ч. 24 з вечерка $10. Я. Яворський і А. Павщок жертвували по $1.

Філядельфія, Па., Т. Свистун переслав $16, які були зібрані на хрестинах у гром. Хадя з Честер, Па. Також жертвували Лука Сарабун і Дмитрів по $1.

Шікаго, Ілл., М. Шлак $1.

Клівленд, О., М. Кукіз переслала $10 з ювилею гром. Чайків. Жін. Від. ч. 8 $14.

Фінляндія, Европа, Ів. Натудихата $1.

Ню Йорк, Н. Й., д-р Н. П. Г. $50.

Ґлестонбурі, Конн., ОДВУ, від. ч. 62 $10.25.

Менвіл, Р. Ай., МУН, від. ч. 53 $15.

Вілмінґтон, Дел., ОДВУ, від. ч. 35 з У.В.Ф. $21.

Гемтремк, Міш., Ів. Курчак $1.

Бруклин, Н. Й., ОДВУ, від. ч. 43 $10.

Спрінґ Велей, Н. Й., Андрій Кашинський $1.

Асторія, Л. Ай., ОДВУ, від. 1 $45 і МУН $5.

НА РІЖНІ ЦІЛИ.

Гартфорд, Конн., УЧХ, від. ч. 5 на політичних вязнів $8.30.

Бабилон, Л. Ай., ОДВУ, від. ч. 39 на Рідну Школу $8.

Клівленд, О., з гостини, яку влаштували членкиці Союзу Українок у пані Ділай, переслано до Ц. У. $12,40, призначуючи по половині на політичних вязнів і Рідну Школу. З хрестин донечки гром. Брикайлів переслано $18 на політичних вязнів. М. Кукіз переслала коляду української школи $7 на Р. Ш.

Ню Гейвен, Конн., УЧХ, від. 19 з збірки на політичних вязнів $11.50.

Клівленд, О., Семен Дмитрів на пресовий фонд $1. З ювилею гром. Чайків переслано $10, призначуючи по половині на Рідну Школу й інвалідів.

Централя О.Д.В.У.

БРУКЛИН, Н. Й.

На будову Народнього Дому в Сівці Войнилівській, повіт Калуш.

Комітет будови Народнього Дому в Сівці Войнилівській звертається через нижче підписаних до земляків в Америці, щоб прийшли з фінансовою допомогою для здвигнення народньої святині, в якій можнаб примістити усі наші установи та вести по можности просвітну, культурну та всяку іншу працю для добра народнього.

До цього часу зложили на повищу ціль свої лепти такі громадяни: Григорій Боечко $38; Василь Бродин $15; Олекса Головчак $11; по $10: Ю. Бродин і Юлія Боечко зам. Наконечна; по $5: Т. Наконечний, Й. і Евдокія Гришко; І. Ґуруґула $3; по $2: Катерина й І. Валіґунда, В. Свистун, Анастасія Павлик, Анна і В. Кузик; по $1: Г. Наконечна, С. Трач, М. Кузик, О. Ксьондзик і О. Кузик. Разом зібрано $110.

Гроші переслано до Сівки Войнилівської на руки комітету будови двома ратами, а саме $60 при кінці 1936 року, а $50 в березні 1937 р. Збіркою займались Григорій Боечко і Юлія Боечко, зам. Наконечна. Всім жертводавцям щира подяка з рідного села, як теж від нище підписаного комітету збірок.

Зложені жертви становлять тільки маленьку частину тих коштів, які треба понести підчас будови. Тому просимо про дальші жертви, котрі можна слати прямо до Сівки Войнилівської або на руки підписаного комітету.

За комітет збірки: Олекса Головчак і Григорій Боечко, 6805 — 4-та Евеня, Бруклин, Н. Й.

КЛІВЛЕНД, О.

На Народний Дім.

На докінчення Народнього Дому міста Хирова, повіт Старий Самбір, зібрали Розалія Кокоць і Анна Котович квоту $36.50. Жертви зложили: В. Кокоць $5; Розалія Кокоць $3.50; Анна Котович, Розалія Пала, М. Княжик і В. Стирання по $2; Ю. Проник, Катерина Соболь, С. Сальчин, М. Лабик, М. Пиндур, М. Савчин, Розалія Іващишин, Розалія Микитюк, О. Качмарик, М. Третяк, Марія Роман, І. Третяк, Анастасія Гнатяк, Катерина Ґабрівська і Стефанія Стельма по $1; В. Кузир, Катерина Кальницька, М. Гнатко, І. Третяк, Анна Недбальська, Л. Чупіль, Марія Лещишин, Марія Пелех і Й. Лещишин по 50 ц.; Розалія Кеба й М. Волощин по 25 ц.

Збірка Розалії Волощин принесла $5. Жертви зложили: Розалія Волощин, Антоніна Сарахман, М. Левицький і В. Брезіцький по $1; М. Лещишин і М. Щупак по 50 ц. Загальна збірка принесла разом $41.50 і ту суму вислано через Обєднання на призначене місце.

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

5-тий від. УЧХ ОДВУ, Гартфорд, Конн. Колядували: пані С. Герман, В. Стрепко А. Ґвіздь, М. Ціжман, А. Апанович. Зложили по $1: А. Дубінський, О. Гімкен, М. Бойко, Д. Ґринчук, В. Стрепко, Т. Філярчук, А. Брент, А. Ветеренчук, Е. Тудан, А. Руда, М. Литвінко, М. Кравець, С. Герман, І. Гнатюк, М. Вишинський, М. Похмурський, О. Ґураль, Л. Лотоцький, М. Ціжман, І. Бойко, М. Федірко, П. Щерба, А. Щерба, М. Лемеґа, Е. Мокрицька, І. Шостак, М. Клепач, Н. Майшак, Анна Солецька, С. Саган, С. Кундис, В. Лата, П. Данилів, М. Чикало, А. Данилюк, М. Папа, С. Лацяк, Е. Гринчук, П. Апанович, М. Данилів, П. Вишневська, М. Курдина, С. Ґроґоза, А. Бойчук; по 50 цнт.: М. Солецька, С. Каня, О. Курило, Й. Кебала, А. Коба, П. Зварич, А. Косар, Г. Степась, К. Дякун, М. Михайліцька, Т. Дудич, А. Зиков, М. Погат, М. Перекищка, О. Маслоха, С. Мотись; по 25 цнт.: П. Семенюк, І. Семчук, Е. Сидорська, П. Шаркевич, Д. Міклаш; Н. Н. 10 ц. Разом $27.50.

13-тий від. ОДВУ, Вотервліт, Н. Й. Колядували: В. Футулуйчук і Ст. Ковальчук. Зложили по $1: П. Риганич, П. Ковальчик, Ст. Ковальчик, В. Футулуйчук, Я. Вовчко, В. Мадараш, О. Спяк; по 50 цнт.: В. Галайко і Н. Древецький; разом $8.

32-гий від. ОДВУ, Мінеаполіс, Мінн. Колядували: В. Мелоник, М. Гайдак, П. Кошуба, К. Качмар, В. Ґловацько, Ст. Кошуба; возив колядників В. Кошуба. Жертвували: М. Гайдак $5, проф. Грановський $3, К. Бриняк $3; по $2: П. Качмар, І. Кошуба; П. Гайова $1.50; по $1: К. Гайова, П. Мельничук, Колчан, В. Ґловацький, Косіян, О. Яцен, П. Гнащенко, Н. Кошуба, С. Кошуба, В. Мелоник, О. Кузик, Д. Семотюк, Я. Горбуль, прот. П. Кореуновський, В. Хой, П. Петро Подруцак, М. Денис, А. Процай, О. Пилатюк; К. Омелянюк 50 цнт. Разом $36.

40 від. ОДВУ, Тонтон, Масс. Зложили по $1: Ст. Сорочка, Г. Салата, М. Шаран, М. Семеґен, О. Шура, М. Хруняк, К. Оліяр, П. Стойко, М. Витязь, І. Харамбура, В. Оліяр; А. Оліяр 50 цнт.

19-тий від. УЧХ ОДВУ: Зібрано на політичних вязнів на окружних зборах УЧХ ОДВУ в Ню Гейвен, Конн., дня 28-го лютого 1937 р. По $1 зложили: пані Мерещак, П. Родзік, панна Білик, пані Хобузяк, пані Куць, пані Блаґітка, пані Захаревич, В. Калина, дрібними зібрано $3.50, всіх разом $11.50.

Централька Управа ОДВУ.

Успокоїв його.

Професор (на відчиті): За обрахунками вчених кінець нашої земної кулі прийде за сто вісімдесять міліонів літ.

— За скільки? — питається хтось її слухачів.

— За сто вісімдесять міліонів літ, — повторяє професор.

— Слава Богу, — каже заспокоєний слухач — бо я вже думав, що за вісімнацять міліонів літ!

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (9)

Майор Мартлінґ кинувся в погоню за невідомим чоловіком. Але по кількох хвилинах він залишив це. Невідомий чоловік зник мов камфора. Майор вернувся до своєї кімнати і побачив, що всі його річи були порозкидані і перешукані. Також отворені були його валізки. Майорові стало ясно, що цей невідомий чоловік шукав цінних документів.

Тепер майор сам собі ґратулював, що цих цінних документів він не брав зі собою, тільки післав їх до столиці Ґватемалі для переховку. Всежтаки цей випадок викликав, у його голові підозріння, що він мусить мати якихсь противників, що мають подібні пляни. Але що вони не мали потрібних документів, тому вони хотіли викрасти їх підступом.

В той час, як майор роздумував над цим положенням, інший мужчина з укриття слідкував за ним, що він робить. Це був Мерлін Раґлян, який, вискочивши з кімнати, заховався в листя пальми. Нишком він кляв, що не знайшов потрібних документів, та дивувався, де майор міг їх заховати. Та він не тратив надії, що ці документи таки дістане. До цього він задумував використати одну жінку.

Годину пізніще Раґлян обідав в товаристві одної жінки, що звалася Юля Дейл і була приватною секретаркою майора Мартлінґа. Юля була теж свого роду експерткою в маянських справах і біля Мартлінґа сама навчилася трохи відчитувати маянські знаки. Раґлян від довшого часу старався зєднати собі її приязнь і в той спосіб добути від неї таємницю маянської „зеленої богині".